

Sammanfattning av måluppfyllelse och insatsportföljens genomförande

Översikt: Bedömning av måluppfyllelse och insatsportföljens genomförande per resultat		
Resultatområde 1. Fler jobb och utvecklade energi- och jordbruksmarknader		2015
Resultat: Ökad tillgång till säker och hållbar energi med ambitionen att minst 300 000 människor ska få tillgång till elektricitet	Bedömning av måluppfyllelse	
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	
Resultat: Utvecklade marknader för jordbruksproduktion med ambitionen att fler fattiga människor – främst kvinnor – kommer anställas och öka sina inkomster	Bedömning av måluppfyllelse	
	Bedömning av insatsportföljens genomförande/	
Resultat: Ökad rättssäkerhet när det gäller landrättigheter för småskaliga bönder och storskaliga investerare	Bedömning av måluppfyllelse	
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	
Resultatområde 2. Förbättrad utbildning och ökat företagande		2015
Resultat: Ökat antal flickor och pojkar som skaffar sig grundläggande kunskaper och färdigheter i skolan.	Bedömning av måluppfyllelse	
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	
Resultat: Ökat antal ungdomar som slutför yrkesutbildningar med ambitionen att minst 10 000 personer kommer anställas.	Bedömning av måluppfyllelse	
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	
Resultat: Ökade möjligheter för kvinnor och unga att starta och driva produktiva företag	Bedömning av måluppfyllelse	
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	
Resultatområde 3. Stärkt demokratiskt ansvar och öppenhet samt en ökad medvetenhet om mänskliga rättigheter		2015
Resultat: Ökad kapacitet och minskad korruption i Tanzanias offentliga förvaltning.	Bedömning av måluppfyllelse	
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	
Resultat: Ökad kapacitet i det civila samhället i att utkräva ansvar och öka medvetenheten om mänskliga rättigheter.	Bedömning av måluppfyllelse	
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	

Sammanfattning av slutsatser och rekommendationer

Måluppfyllelse och portföljgenomförande är väl i fas för ca 1/3 av de åtta strategimålen. Samtidigt finns såväl övergripande utmaningar, som utmaningar inom flera mål, både när det gäller att uppnå resultat och kring utveckling av insatsportföljen. Störst osäkerhet är det kring måluppfyllelse rörande yrkesutbildning och landfrågor. Betydande utmaningar kvarstår även i förhållande till resultat ”Ökad kapacitet och minskad korruption i Tanzanias offentliga förvaltning” där osäkerheterna kring eventuellt fortsatt budgetstöd kvarstår. Detta är ett centralt område, och resultat (eller brist på) kan få konsekvenser på övriga resultat där staten är en viktig samarbetspart.

Finansiellt utfall för 2015 var 750 MSEK. Totalt finansiellt utfall för perioden 2013-2015 var ca 1,780 MSEK, att jämföra med det totala beloppet för strategiperioden 2013-2019 på 5,5 miljarder SEK. En viktig förklaring till eftersläpningen är den innehållna budgetstödsutbetalningen 2014

Efter valet i oktober 2015, kan president Magufulis regering och ledarskap på många sätt kunna komma att bli en ”game changer” som skapar helt nya förutsättningar och möjligheter för utveckling i Tanzania, samtidigt som orostecken kring demokratisk utveckling kvarstår.

Den planerade halvtidsgenomgången, som kommer rapporteras som fördjupad strategirapport april 2017, kommer utgöra en viktig möjlighet att anpassa och fokusera strategin och dess genomförande till såväl de nya möjligheter och utmaningar vi nu ser med regeringen Magufuli, som till de utmaningar med strategigenomförandet vi här flaggar för. Ett centralt vägval är att bedöma om det är relevant att gå in i en beredning för ett nytt och reformerat budgetstöd. Ambassaden bedömer att om finansiellt utrymme finns, och om regeringen Magufuli fortsätter på den inslagna vägen, bör ett med EU synkroniserat budgetstödsinstrument som fokuserar på reformering och förstärkning av systemen för Offentlig Finansiell Styrning (OFS) övervägas.

Det bör slutligen noteras att Tanzania fortfarande inte vidtagit överenskomna åtgärder (t ex har medel ännu inte återbetalats) relaterat till bland annat Local Government Reform Programme (LGRP), och att uppföljning av korruptionsincidenter inom civilsamhällesportföljen fortsätter.

1. Ekonomi

Utbetalat belopp inom strategin 2015:	750 MSEK	Totalt strategibelopp:	5,500 MSEK
Avtalat belopp (mars 2016):	685 MSEK	Strategiperiod:	2013-2019
Antal avtalade insatser 2015-12-31:	55 stycken		

Resultatområde	Utfall 2015, i MSEK
1. Fler jobb och utvecklade energi- och jordbruksmarknader	Cirka 45%
2. Förbättrad utbildning och ökat företagande	Cirka 20%
3. Stärkt demokratiskt ansvar/ökad medvetenhet om mänskliga rättigheter	Cirka 35%

Ambassaden arbetar medvetet med att stärka synergier mellan resultat och insatser, Eftersom flera insatser därmed relaterar till flera resultat, och resultatområden, är det inte möjligt att exakt kvantifiera utbetalningar på resultatområdesbasis. Det kan noteras att både belopp och andel utbetalat per resultatområde skiljer sig ganska kraftigt från år till år. Den relativt höga andelen för resultatområde 1 under 2015 beror till stor del på två ovanligt stora utbetalningar för landsbygdselektrifiering och Makambako Songea (vilket i sin tur kan komma att innebära en markant lägre andel under 2016). På samma sätt kan den låga andelen för resultatområde 2 förklaras med en mycket låg utbetalning för det resultat-

finansierade utbildningsprogrammet, men som förväntas öka kraftigt under 2016. Generellt sedan strategiperiodens första år 2013 har resultat område 2 haft en lägre andel jämfört med övriga områden.

2. Bedömning av måluppfyllelse och insatsportföljens genomförande per resultat

a. Ändrade förutsättningar (med påverkan på flera/samtliga resultat)

I oktober 2015 genomfördes allmänna val i Tanzania. President Magufulis regering och ledarskap kan på många sätt vara en ”game changer” som skapar helt nya förutsättningar och möjligheter för utveckling i Tanzania, samtidigt som orostecken kring demokratisk utveckling kvarstår.

Den nya regeringen har både vidtagit viktiga åtgärder för och gjort trovärdiga åtaganden vad gäller ökat fattigdomsfokus med satsningar på sociala sektorer (t ex fri utbildning), krafttag mot korruption, storsatsning på ökad inhemsk resursmobilisering (och minskat biståndsberoende) samt ökad effektivitet i statsförvaltningen generellt sammanfattat i slagordet ”hapa kazi tu” (ungefär ”här är det arbete som gäller”). En femårig utvecklingsplan är under utveckling, som kommer fokusera på industrialisering för inkluderande tillväxt. Det finns ett starkt folkligt stöd för president Magufuli.

Oroande är samtidigt att tecknen på minskande demokratiskt utrymme – inklusive tendensen till att utrymmet för yttrandefrihet, mötesfrihet, civila samhället och medier krymper – kvarstår även under Magufuli. Hanteringen av valprocessen på Zanzibar väcker också frågetecken.

Vad gäller näringslivet är signalerna blandade. Å ena sidan tydlig fokus på entreprenörskap och industrialisering i nya femårsplanen, starkt intresse för dialog med näringslivet, och signaler om förenklingar. Å andra sidan en retorik kring att staten bör äga/driva stora infrastruktursatsningar, inklusive energi, samt tendenser till mer protektionistiska åtgärder i form av importbegränsningar. Det kan också noteras att trots att klimatförändringen redan påverkar bl. a jordbruksproduktion och energi (vattenkraft) så är miljö/klimatfrågor förhållandevis lågt prioriterade. Inte heller jämställdhet står tydligt högt på agendan.

Under senare år har Parisdeklarationens principer fått minskat genomslag, och dialogklimatet mellan givarna och regeringen har haltat, ytterligare under en period försämrat av IPTL-skandalen (kopplat till minskade budgetstödsutbetalningar). Förutsättningarna för dialog och inflytande från givarsamfundet inom ramen för utvecklingssamarbetet har också ändrats, inte minst med minskande biståndsberoende. En extern faciliteringsprocess kommer genomföras under maj-juni¹ i syfte att utveckla en ny karta för samverkan utifrån den kontext och de förutsättningar som idag är aktuella.

Dessa trender kommer alla på olika sätt kunna påverka genomförandet av strategin.

b. Resultatområde 1: Fler jobb och utvecklade energi- och jordbruksmarknader

Resultat: Ökad tillgång till säker och hållbar energi med ambitionen att minst 300 000 människor ska få tillgång till elektricitet.

Bedömning av måluppfyllelse	Bedömning av insatsportföljens genomförande

Indikatorer	Utgångsläge 2011	Utfall 2014	Utfall 2015	Det svenska bidraget 2015	Mål 2019
Antal personer med tillgång till el	N/A	116,545 (nationellt)		0	300,000
Installerad kapacitet för elproduktion (Watt): totalt och från förnyelsebara källor	Totalt: 1270 MW Förnybar: 559 MW	0,353 MW (AECF React)	0,964 MW (AECF REACT)	AECF REACT 0,307 MW (32%)	25 MW (svenskt bidrag)
Antal nya privatsektorsentreprenörer som tillhandahåller förnybar energi (el) genom PPA och SPPA	1 (2010)	12 PPA 6 licensierade SPPA		0	30 kontrakt

Överlag bedöms att målet för strategiperioden kommer uppnås även om resultatet för 2015 är lågt eftersom det varit lite av ett ”mellanår”. Genomförandet av insatsportföljen har i nuläget vissa problem där två större infrastrukturprojekt, Hale och Makambako-Songea, dragsits med stora förseningar, framför allt vad gäller det senare projektet, men där verksamheten förhoppningsvis nu är igång och utbetalningar gjorts. Därav har resultaten under 2015 varit minimala. Tidigare stöd till Rural Energy Agency (REA) tog slut 2014 och beredningen av det nya stödet tog i stort sett hela 2015 i anspråk. Antalet anslutningar förväntas därför åter öka under kommande år då inte minst de tre ovannämnda projekten går in i en praktisk genomförandefas där också stöd till decentraliserade, förnybara, energilösningar (off-grid) ingår.

Förutom bidrag till elproduktion och anslutningar fortskred under 2015 även två projekt som syftar till stärkande av kapacitet, regelverk och planeringssystemen inom energisektorn. Dessa två projekt beslutades 2013/2014 och avser ett projekt med Ministry for Energy and Minerals samt ett med Zanzibar Electricity Cooperation. Båda projekten var vid slutet av 2015 nära kontraktstecknande med upphandlade genomförandepartner.

Sverige har även sedan 2012 gett stöd till en s.k. challenge fund, REACT, som riktar sig till små och medelstora energiföretag i Tanzania, och där Sverige därmed bidragit till att totalt 17 företag inom förnyelsebar energi och klimatanpassade tjänster är aktiva på den tanzaniska energimarknaden (varav 7 kontrakterades under år 2015). Under 2015 har även dialogen med USAID vad gäller Power Africa samarbete intensifierats.

Sektorn fortsätter att dras med stora utmaningar. Elbrist på grund av begränsade investeringar i elproduktionen och bristande underhåll av den befintliga kapaciteten, precis som tidigare år, varit ett återkommande problem. En politiskt driven vilja att reducera eltarifferna riskerar att under 2016 ytterligare bidra till begränsade möjligheter att investera i nyproduktion, inte minst viljan hos mindre, enskilda bolag som säljer till det statliga elnätet. En likaledes politiskt driven ambition om tanzaniskt och statligt ägande av infrastrukturen försvårar för privatsektorledda investeringar i energiproduktion.

Dock har ambassaden under fältbesök 2015 sett många exempel på synergier med resultat kring företagande och jobbskapande. Tidigare stöd till elektrifiering, t.ex. genom REA 2010-2014, har sedan

genomförandet utan tvekan lett till att framför allt småföretagande kunnat etableras, med t.ex. telefonladdning eller mjölkvarnar som företagsverksamhet. Inte sällan stärker företagen sina inkomster genom att byta från el genererat med enskilda, små dieselaggregat till en nätanslutning.

Jämställdhet integreras i stödet till energisektorn framför allt inom de omfattande satsningarna på landsbygdselektrifiering, där ambassaden aktivt driver på. Ingången som valts är kvinnors ekonomiska egenmakt, där just elektrifiering och associerade möjligheter till näringsverksamhet länkas samman med satsningar specifikt riktade mot kvinnors företagande.

Resultat: Utvecklade marknader för jordbruksproduktion med ambitionen att fler fattiga människor – främst kvinnor – kommer anställas och öka sina inkomster

Bedömning av måloppfyllelse	Bedömning av insatsportföljens genomförande

Indikatorer	Utgångsläge 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Det svenska bidraget 2015	Mål 2019
Totalt antal nya jobb inom jordbruks-/produktiva sektorn som skapas via projekt/program som fått svenskt stöd.	N/A	151 AECF REACT	528 (AECF REACT) 610 (48% women) (AECF TZAW ⁱⁱ)	169 AECF REACT (32%) AECF TZAW (49%)	
Totalt antal hushåll vars inkomster ökat som ett resultat av stödet till jordbruks-/produktiva sektorn.	6 750 CFAT (2012)	7461 CFAT 80304 AECF REACT Regionalt	8052 (CFAT) 141468 (REACT-regionalt) 62 026 (20% women) TZAW ⁱⁱⁱ	4026 (CFAT) (50%) 15561 (REACT (11%)) AECF TZAW (49%)	25 000 CFAT (2016) 130 000 AECF TZAW (2019) ^{iv} 10 000 hushåll AMDT (2019) ^v
Förbättrade regelverk inklusive sänkta interna jordbrukstullar, exportförbud och icke-tariffära hinder.		Förändrade regler för import av tullfritt ris, Förtydligade utsädescertifieringsprotokoll för potatis, 21 icke-tariffära hinder avlägsnade, Avtal för lansering av TADB ^{vi} , Policyramverk för finansiell integration (av fattiga människor)			

Sammantaget bedöms resultat kunna uppnås vid strategiperiodens slut, trots att implementeringen av insatsportföljen ligger något efter tidsplanen på grund av vissa förseningar i beredning av nya insatser och att garantistödet för Bagamoyo Ecoenergy har avbrutits. Synergierna i konkreta insatser med resultat kring möjligheter att driva företag är starka.

Ett antal insatser med syfte att utveckla jordbruksmarknader pågår i form av en delfinansierad fond (AMDT)^{vii}, AECF-TZAW^{viii} och en PPDP-insats – CFAT^{ix}. AECF har visat goda resultat vad gäller jobbskapande och inkomstgenerering men vissa brister i rapportering och uppföljning. AECF-REACT och TZAW-projekt har bidragit till totalt 1,138 nya jobb inom jordbruk och förnyelsebar energi. 211,546 hushåll har fått ökad inkomst genom inom AECF och CFAT, av vilka 49,950 kan härledas till den svenska insatsen. till UNDAPs ”Economic Empowerment” bidrag under 2014/15 till

produktivitetsökningar inom jordbrukssektorn för småskaliga bönder. Fler än 3,000 småskaliga bönder har utbildats i hantering och förvaring av skördade grödor och därmed till ökade inkomster.

CFAT fortsätter att stödja främjandet av hållbart jordbruk ” och har utbildat totalt 16 000 bönder i tillämpning, av vilka 5,016 bönder har anammat nya metoder på totalt 2,478 hektar mark. Detta har lett till ökad produktivitet för berörda bönder, vilket har bidragit till ökad matsäkerhet och ökade inkomster. Genom nära samarbete mellan CFAT och distriktens jordbrukskontor utbildas även statligt anställda i hållbart jordbruk.

Ambassaden fortsätter att verka för större fokus på miljö och jämställdhet i pågående och nya insatser. AECF-TZAW och AMDT är både exempel på insatser där jämställdhetsperspektivet förstärks i resultatramverk och program. Under året lät ambassaden även genomföra en studie av användandet av kemiska bekämpningsmedel i jordbrukssektorn. Rekommendationerna från studien kommer att användas som vägledning för partners vid implementering av hållbart jordbruk.

Viktiga utmaningar som kvarstår i sektorn är bland annat skattepolitiken och särskilt den så kallade ”Agricultural Produce Cess” (ett slags interna jordbrukstullar mellan distrikt) samt att statligt satta priser på jordbruksprodukter hindrar privata investeringar och finansieringsmetoder då de snedvrider konkurrensen och är marknadsstörande. Rekommendationer från givare och tanzaniska aktörer (inklusive partners) inkluderar en eventuell minskning av skatten och förbättring av mekanismer för beskattning inom jordbrukssektorn.

Förändringsteorin för resultatet kvarstår som relevant, inklusive att främst arbeta med katalytiska icke-statliga aktörer.

Resultat: Ökad rättssäkerhet när det gäller landrättigheter för småskaliga bönder och storskaliga investerare

Bedömning av måluppfyllelse			Bedömning av insatsportföljens genomförande		
Indikator	Baseline	Utfall 2014	Utfall 2015	Det svenska bidraget 2015	Resultat 2019
Antal lagfarter tillhandahålls (uppdelade på kvinnor och män respektive, och/eller med titeln man och hustru)	Inte tillgängligt		0		
Antal personer som fått rådgivning i tvister kring landfrågor			6500	N/A	

Ambassaden bedömer att resultaten riskerar att inte uppnås, p ga av förseningen i start av LTSP och att initialt planerade beredningar för 2016 ej genomförs p g a av minskat finansiellt utrymme.

De resultat som finns relaterar till redan pågående civilsamhällesinsatser inom mänskliga rättigheter, specifikt i relation till landkonflikter, där två civilsamhällesorganisationer har tillhandahållit utbildning om regelverk, lagar och rättigheter gällande landrättigheter för att skapa medvetenhet och lindra konflikter. Legal and Human Rights Center (LHRC)^x har via sitt nätverk av juridiskt kunniga hjälpt till med rådgivning om landrättigheter till över 6500 medborgare som tack vare rådgivningen blivit bättre

utrustade att hävda sina konstitutionella rättigheter. På ett liknande sätt ingrep PINGOs Forum i fler än åtta landkonflikter/dispyter inklusive ett ärende gällande tvångsflyttning av pastoralister.^{xi}

”The Land Tenure Support Programme (LTSP)^{xii}” hade inte startats i slutet av 2015 (utan kommer att påbörjas i början av 2016). Andra planerade insatser har i enlighet med VP för 2016 pausats tills vidare på grund av nedskärningar av budgeten. Potentiella synergier finns i ett eventuellt samarbete med Ardh University, som är en partner inom forskningssamarbetet.

Utmaningarna som har identifierats och förändringsteorin kvarstår som relevanta, inklusive inriktning på arbete med både regeringen och civilsamhällesorganisationer.

c. Resultatområde 2: Förbättrad utbildning och ökat företagande

Resultat: Ökat antal flickor och pojkar som skaffar sig grundläggande kunskaper och färdigheter i skolan

Bedömning av måloppfyllelse		Bedömning av insatsportföljens genomförande		
Indikatorer	Baseline 2012	Totalt värde 2015	Det svenska bidraget 2014	Mål 2019
Andel inskrivna i , grundskolan, uppdelat på flickor resp pojkar	92,0 % (Flickor 92,5 % Pojkar 91,5 %)	87,% ^{xiii} Flickor 51% Pojkar 49% ^{xiv}	Ej tillämpligt	97 %
Andel barn som fullföljer grundskolan, standard VII, varav flickor och pojkar	54% (2012) (Flickor 57,4 % Pojkar 52,2 %)	Flickor: 53,3% Pojkar:46,7%	Ej tillämpligt	
Antal flickor och pojkar som slutförde grundskolan	Flickor 455,959, pojkar 409,575	Flickor 413,967 Pojkar 361,305		
Andel godkända i nationellt prov i Standard VII (flickor och pojkar respektive)	30,7 % (Flickor 26,4 % Pojkar 35,6 %)	71,58% (518,034) Flickor: 64,6% (264,130) Pojkar: 71,58 % (253,904)		

Ambassadens bedömning är att målet för förbättrad utbildning kan uppnås i slutet av strategiperioden, samt att genomförandet av insatsportföljen för ökad antal flickor och pojkar i skolan är tillfredsställande. Den nedåtgående trenden hittills, ser ut att kunna brytas. Den nya utbildningspolicyn bedöms vara positiv. Genomförandet av insatsportföljen bedöms gå enligt plan, trots att delvis sena utbetalningar från finansministeriet till genomförande myndigheter på central, regional och lokal nivå. Under senare delen av året förbättrades vidareförmedling av resurserna. Skolpengen (Capitation Grant) utbetalades direkt till skolorna, vilket inte skett tidigare.

De senaste 20 åren har befolkningen i åldrarna 14-25 fördubblats, från 4,4 miljoner 1990, till 8,1 miljoner 2010. Befolkningen förväntas öka till 11 miljoner år 2020. Detta innebär en av de största utmaningarna för Tanzania att kunna planera för både ökad tillgång och god kvalitet i utbildningen.

Den nya regeringens beslut att genomföra utbildningspolicyn från 2014, med obligatorisk och kostnadsfri skola för alla barn från förskolan, grundskolan och gymnasiet, innebär en stor positiv

förändring framförallt för fattiga familjer. Fattigdomen har hittills varit det största hindret att föräldrar inte skickat sina barn till skolan på grund av höga skolavgifter. Detta resulterade i att upp till 30 % fler barn började skolan vid den senaste terminsstarten.

Den nya utbildningspolicyn bryter en hittills negativ trend med minskande andel inskrivna elever i skolan. Samtidigt ökar trycket på skolan när såväl förskola som gymnasiet är obligatoriska. En kaskad av nya behov uppstår, fler klassrum, toaletter, skolbänkar, utbildade lärare och undervisningsmaterial.

Andelen barn som fullföljer skolan är fortfarande låg. Kvalitén påverkas främst av att den lärarledda undervisningen uppskattas till 40 % (borde vara 100 %) och att lärarna saknar tillräckliga ämneskunskaper och förmågor att undervisa i skolans ämnen. Dåliga arbetsförhållanden för lärare och annan skolpersonal leder till bristande motivation och låg arbetsmoral. Rektorer saknar kompetens att effektivt driva och leda skolor samt stödja lärare och förbättra lärandet.

Andelen elever som godkänds i nationella prov (Standard VII/åk7) har visserligen ökat från 30 % till 70 % på tre år (2012-2015) men underlaget behöver bekräftas av fler källor. Förändringar i betygssystem/ graderingssystemet kan påverka utfallet om de faktiska förbättrade studieresultat.

Innovativa finansieringslösningar påbörjades under året inom resultatområdet med resultatbaserad finansiering "Payment for Results" P4R till Big Results Now in Education. Bedömningen hittills är att positiva incitament skapas för att prioritera resurser till skolorna, lärarfortbildning, förbättrade stödfunktioner för lärare och fortbildning för skolledning, bidrag till skolor med förbättrade skolresultat och officiell skolranking för öka motivationen bland lärarna. Utmaningen med ett nytt arbetssätt är allas gemensamma förståelse av metoden och det första året präglades av en del barnsjukdomar som nu rättas till. Det är ännu för tidigt att dra slutsatser om den nya resultatbaserade modalitetens effektivitet, trots en del positiva indikationer. I den kommande halvtidsöversynen av strategin är det önskvärt att titta på lärdomar och förenklingar.

Bedömningen av stödet utbildningssektorn på Zanzibar är att det genomförts enligt plan trots vissa föreningar. Undervisningsmaterial för förskolan har utarbetats, studievägledare och kuratorer har utbildats och läro- och undervisningsmedel för barn med särskilda behov har utvecklats^{xv}.

Civilsamhällsorganisationer inom utbildningsområdet har bidragit till inflytelserik forskning som har påverkat regeringens politik. Kampanjer för toaletter i skolan, bidra till lagstiftning som etablerar en "Teachers Commission", en oberoende instans för att upprätthålla kvalitén av läraryrket och "Restoring Teachers Value"^{xvi}, lagförslag för att öka transparens och ansvarsutkrävande i användningen av budgeten i utbildningssektorn; involvering av föräldrar och byinnehavare i skolornas arbete. Nätverket av CSO inom utbildning har stärkts genom stödet till TENMET^{xvii}.

Jämställdhet är en fortsatt utmaning. Andelen flickor i skolan minskar främst mellan högstadiet (48 % flickor) och gymnasiet (27 % flickor).^{xviii} Resultaten visar att 36 % av pojkarna fick godkända resultat grundskolan, jämfört med 26 % av flickorna. Trenden fortsätter i högstadiet och gymnasiet.

Ansvarsstrukturen är svag och fragmenterad. Användning av tillgängliga medel har varit ineffektiv, vilket inneburit förändrade tidsplaner, budgetar och omprioriteringar. Sverige prioriterar samordning mellan program (t.ex. läsa, skriva, räkna), ökat ägarskap och ökad institutionell kapacitet.

Resultat: Ökat antal ungdomar som slutför yrkesutbildningar med ambitionen att minst 10 000 personer kommer anställas

Bedömning av måluppfyllelse	Bedömning av insatsportföljens genomförande

Indikatorer	Baseline 2012	Värde/förändring 2015	Det svenska bidraget 2015	Mål 2019
Antalet män och kvinnor inskrivna på yrkesutbildningar	Totalt 145,500 ^{xx} (67,135 kvinnor och 78,365 män)	164,077 ^{xx} , varav 63,169 kvinnor och 100,908 män		
Antalet män och kvinnor med examen från yrkesutbildning	Totalt 128,215 (varav 59,675 kvinnor och 68,540 män)	Inga data		

Ambassadens bedömning är att målen riskerar att inte nås, mot bakgrund av att inget riktat program för yrkesutbildning har kommit igång med svenskt stöd, och initialt planerade beredningar för beslut 2016 ej kan genomföras p g a resursbrist.

Det kan konstateras att Tanzania i ökande utsträckning prioriterar yrkesutbildning inte minst i ljuset av alla ungdomar som inte avslutar sin skolgång. Samtidigt finns ett mycket stort intresse bland ett flertal givare i Tanzania att arbeta med olika former av yrkesutbildning för att skapa arbetstillfällen på olika sätt, och Sverige har inte nödvändigtvis en komparativ fördel. Statistiken på området (inklusive siffrorna i tabellen ovan^{xxi}) är också osäker och inte komplett.

Se dock rapporterade och substantiella resultat kring kortare entreprenörskapsrelaterade utbildningar i flera pågående insatser under resultat ”Ökade möjligheter för kvinnor och unga att starta och driva produktiva företag”. Ambassaden lät under 2014/15 genomföra en studie som stöd för identifiering av tänkbara samarbeten, i syfte att inleda insatsbedömningar 2016. I slutlig VP för 2016 beslöts dock att ej initiera dessa då finansiellt utrymme saknades p g a minskad ram.

Resultat: Ökade möjligheter för kvinnor och unga att starta och driva produktiva företag

Bedömning av måluppfyllelse	Bedömning av insatsportföljens genomförande

Indikatorer	Utgångsläge 2012 eller 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Det svenska bidraget 2015	Mål 2018
Antal personer ^{xxii} (män/kvinnor/ungdom) som har fått tillgång till finansiella tjänster genom svenskstödda insatser	Totalt: 1 117 651 Kvinnor: 623,353 Unga män: 109,600	Totalt: 1,699,541 / 581,890 Kvinnor och ungdomar: 1,026,619	Totalt 1 952 469 ^{xxiii} Kvinnor och ungdomar: 1 051 375	N/A ^{xxiv}	Totalt: 2,500,000 Kvinnor: 1,200,000 Unga män: 250,000

Antalet deltagare (kvinnor och män) som utbildats i entreprenörskap eller affärsutveckling genom svenskstödda insatser	N/A	26 814 CFAT (19% kvinnor)	Totalt ca 100 000 deltagare, varav 56 912 CFAT(21% kvinnor), 16 057 (ungdomar) (Restless Development) ^{xxv} , och 27 000 via UNDAF	28456 CFAT (50%) Restless Development (35%)	Ca 30 000 (2016 UNDAF) 18 000 (2016 Restless Development)
Ökad och systematisk användning av ICT lösningar för innovation och entreprenörskap som resulterar från svenskstödda insatser		SMS-system för rapportering av icke-tariffära handelshinder, Interoperabilitet ^{xxvi} mellan mobiloperatörer	ICT verktyg utvecklats för datainsamling om ungdomssysselsättning 35 SIDO and TanTrade officials trained on use of ICT market intelligence Ett elektroniskt uppföljningssystem för EAC integration utvecklats, ett elektroniskt ursprungscertifierings-system (eCO) upprättats och TPSF webportal utvecklad för stödja regional integration		

Ambassaden bedömer att strategins mål med viss tveksamhet kan uppnås, och att insatsportföljen överlag utvecklas enligt plan. Det kan dock finnas behov av justeringar utifrån analysen nedan och ändrade förutsättningar.

Vad gäller strategimålet fortsätter Tanzania att tappa i Världsbankens årliga mätning av företagsklimatet (Doing Business Index), och även om landet har genomfört förbättringar så har man successivt halkat efter och ligger 2015 på plats 140 av totalt 189 länder. Sämsta noteringarna är för dimensionerna gränsöverskridande handel, tillgång till krediter, skattebetalning och bygglov.

Tillgången till finansiella tjänster har dock ökat markant i Tanzania från 45 procent av befolkningen år 2009 till 73 procent år 2013^{xxvii}. Det svenskfinansierade Financial Sector Deepening Trust (FSDT) har spelat en viktig roll i den markanta ökningen av tillgång till finansiella tjänster i Tanzania. Vid 2015 års slut hade 2.2 miljoner människor som lever i fattigdom fått tillgång till finansiella tjänster, varav 57 % var kvinnor och ungdomar^{xxviii}. Från juni 2014 till december 2015 ökade även antalet företagare med lån över 2 MTsh från 61 000 till 105 901, varav antalet kvinnliga entreprenörer ökade från 6 415 till 33 335.^{xxix}

Genom stödet till UNDAF:s program för ekonomisk tillväxt och ungdomssysselsättning har plattformar för kvinnliga entreprenörer som handlar över gränserna etablerats, vilka har bidragit till stärkt kapacitet i rättighetsutövning, ökad formalisering, ökade inkomster, och förbättrade relationer mellan kvinnorna och myndigheterna.^{xxx} Entreprenörskapsutbildning har introducerats i Tanzanias utbildningssystem vilket resulterat i att ca 27 000 student (av vilka 46 % kvinnor.^{xxxi}) har fått utbildning i dessa frågor. Vidare har stödet till UN Women bidragit till förstärkning av jämställdhetsaspekter i tanzaniska policyer och strategier för handel, gender mainstreaming av FN-insatser och implementering av explicita WEE-insatser.

Entreprenörskapsrelaterad utbildning är en viktig komponent i flera insatser. År 2015 tillhandahöll ungdomsorganisationen Restless Development ett utbildningspaket till 16 000 unga entreprenörer. I PPDP^{xxxii} projektet med Coffee Farmer's Alliance (CFAT) så har närmare 60 000 personer under 2015 utbildats i organisationsutveckling inklusive strategier för att engagera kvinnor i kaffeproduktion, företagsamhet, sparprogram, lånehantering och marknadsföring. Ytterligare 27 000 bönder har utbildats i goda jordbruksmetoder i syfte att öka kvalitet, produktivitet och inkomster^{xxxiii}.

Den challenge fund som ambassaden stöder inom jordbruk och förnyelsebar energi tecknade under 2015 avtal med 7 nya företag i Tanzania som avser bidra till både jobbskapande, ökad tillgång till grön energi samt en systematisk marknadseffekt.^{xxxiv} Challenge funds har hittills visat sig vara ett mer tids- och kostnadseffektivt sätt att stimulera företag att hitta nya lösningar på utvecklingsproblem än direkt samverkan med enskilda företag.

Arbete med att förstärka miljömässig hållbarhet och jämställdhet fortsatte under 2015. Sverige har t ex samarbetat med Canada i förstärkning av jämställdhetsaspekter inom FSDT. En studie av kemikalieanvändning inom svenskfinansierade program i Tanzania genomfördes 2015 för att identifiera risker och föreslå åtgärder.

Förändringsteorin för genomförande av målet är fortfarande överlag relevant, inklusive valet att huvudsakligen samarbeta med icke-statliga aktörer. Den portföljöversikt som genomfördes 2015 kring ”hållbar tillväxt för försörjning genom arbete och starta och driva produktiva företag” noterade dock att det föreligger ett gap mellan strategi och portfölj i relation till stöd för affärsklimatsreform på nationell nivå, stöd till utveckling av små till medelstora företag, samt förstärkande av parter resultatramverk så att de bättre fångar upp viktiga fattigdomsminskande effekter som jobbskapande och inkomstökning. Det kan också finnas anledning att se över om/hur ambassaden bör arbeta med utmaningar kopplade till den informella ekonomin^{xxxv} och affärsklimat.

a. Resultatområde 3: Stärkt demokratiskt ansvar och öppenhet samt en ökad medvetenhet om mänskliga rättigheter

Resultat: Ökad kapacitet och minskad korruption i Tanzanias offentliga förvaltning

Bedömning av måluppfyllelse		Bedömning av insatsportföljens genomförande			
Indikatorer	Utgångsläge 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Det svenska bidraget 2015	Mål 2019
Kontroll över korruption (WGI)	22,5	22,6	Ej tillgängligt	NA	NA

Ambassaden bedömer att såväl måluppfyllelse som insatsportföljens genomförande fortsätter att utvecklas på flera sätt men att grundläggande utmaningar samtidigt kvarstår, där osäkerheterna (inte minst kring finansiellt utrymme) kring eventuellt fortsatt budgetstöd är avgörande. Detta är ett centralt område, och resultat (eller brist på) kan få konsekvenser på övriga resultat där staten är en viktig samarbetspart.

Som noterats ovan blåser nya vindar sedan Magulis tillträde med starkt fokus på att effektivisera förvaltningen och slå ner på korruptionen. Detta avspeglas dock av naturliga skäl inte ännu i de internationella index som mäter olika aspekter av god samhällsstyrning i Tanzania, där flertalet pekar på antingen stagnation eller försämring under de senaste åren. Världsbankens uppdaterade indikator för god samhällsstyrning har t ex uppvisat en långsiktigt fallande trend sedan 2006. Under 2014 föll dock indikatorn för politisk stabilitet och avsaknad av våld/terrorism påfallande^{xxxvi}.

Den offentliga sektorns kapacitet har fortsatt långsamt stärkts bland annat genom reformprogrammet för Offentlig Finansiell Styrning (OFS) som Sverige indirekt bidragit till genom budgetstödet fram till och med juni 2015 då aktivitetsperioden för det svenska budgetstödet löpte ut. Framsteg registrerades, t ex antogs en ny förbättrad budgetlag och ny skattelagstiftning för att öka mottäkterna och statens ekonomisystem rullas successivt ut i kommunerna. De problem som identifierats med en överbudsbudget som inte kan genomföras fullt ut, svag tillsyn av offentliga företag och bristande uppföljning/-åtgärder av revision kvarstår dock och kräver åtgärder som inte enbart handlar om tekniskt reformstöd.

Magufulis åtgärder inger dock förhoppningar om att dessa centrala problem nu - med det tydliga politiska ledarskap som inte fanns tidigare - kommer tacklas mer framgångsrikt framöver.

Budgetstödet under första halvan av 2015 fortsatte att domineras av den s.k. IPTL-affären, en korruptionsskandal inom energisektorn som hade konsekvensen att Sverige tillsammans med flertalet övriga budgetstödsgivare innehöll utbetalningar under 2014 och början av 2015. Detta bidrog till en publik debatt i Tanzania av sällan skådat slag och medförde att IPTL-affären kom med på parlamentets agenda under senhösten 2014. Detta resulterade i ett antal parlamentsresolutioner som flertalet kom att implementeras under det första kvartalet 2015. I ljuset av att affären hanterades öppet och åtgärder vidtogs betalade Sverige ut två tredjedelar av budgetstödet avseende 2014/2015. En tredjedel innehölls dock i avvaktan på vidare åtgärder efter den förundersökning som inleddes avseende affärsövertagandet av energibolaget – en process som fortfarande pågår.

Budgetstödsgivarnas agerande i anslutning till IPTL-affären fick även negativa effekter för Tanzanias statsbudget och spädde på den likviditetsbrist (som kännetecknar genomgåendet av den statliga budgeten), vilket försvårade ett konstruktivt samarbete med finansdepartementet. Senaste tiden har dock tongångarna återigen ändrats och såväl finansministern som statssekreteraren uttrycker förhoppningar på att den planerade ”dialogfaciteringsprocessen” ska leda till ett förnyat ramverk för utvecklingssamarbete i stort inklusive förutsättningar för ett reformerat budgetstöd.

En försenad årsgenomgång för 2014 hölls också under hösten 2015 för budgetstödet. Resultatet från 2014 var blandat, sex av de tolv resultatindikatorerna uppnåddes, fem uppnåddes inte och en indikator kunde inte bedömas. Bland framstegen kan nämnas kraftigt förbättrade intäkter för det skuldsatta statliga energibolaget Tanesco, antagandet av en ny lag som institutionaliserar Tanzanias ”Extractive Industry Transparency Initiative”, samt öppnandet av en publik webbplats (inom ramen för ”Open Government”) med data tillgänglig för nyckelsektorer. Samtidigt var resultaten inom sociala sektorer mindre imponerande och resultatindikatorn om ökade skatteintäkter missades med knapp marginal.

Resultaten som genererats genom stöd till ”Governance” programmet inom FN:s gemensamma program UNDP är blandade. Stödet till valprocessen hämmades kraftigt av förseningar vilket FN inte kan hållas ansvarig för, utan beror snarare på brister i det övergripandegenomförandet och det politiska klimatet inför valet. Stöd för att stärka parlamentets övervakande roll har varit ett uppskattat projekt med ömsesidigt ägande och omedelbara resultat på parlamentarikernas prestationer. Också projektet med att stärka lokalradiostationer tekniskt och journalistiskt (som delvis också får stöd från Sida HQ) användes exempelvis effektivt för väljarutbildning under valprocessen.^{xxxvii}

2015 kan generellt ses som ett mellanår för detta resultat då omställning av portföljen skett och förekomsten av misstänkta oegentligheter i ett par samarbeten utretts under året och nya samarbeten bereddes som ännu inte börjat implementeras. Ett omfattande stöd till att rulla ut Tanzanias program för sociala skyddsnät bereddes 2015 vilket bland annat innebär kontantbidrag till fattiga hushåll. Det bör nämnas att samtliga program i strategiportföljen som stödjer offentliga institutioner bidrar till ökad kapacitet och åtgärder mot korruption, inklusive kring energi och utbildning och landrättsfrågor.

De vägval som identifierades för 2015 kvarstår och har ställts på sin spets av den nerdragna delegeringen för 2016. Ett centralt val är att bedöma om det finns utrymme för och är relevant att gå in i en beredning tillsammans med EU av ett nytt och reformerat budgetstöd med fokus på resultat av sektoröver-gripande reformer för att effektivisera förvaltningen och stärka den offentlig finansiell styrning. Det finns också ett behov av att analysera vidare hur Sverige kan bidra till att stödja den nya regeringens klara prioriteringar gällande ansvarsutkrävande och korruptionsbekämpning. Om finansiellt utrymme finns, och om regeringen Magufuli fortsätter på den inslagna vägen, bör ett med EU synkroniserat budgetstödsinstrument som fokuserar på förstärkning av systemen för Offentlig Finansiell Styrning (OFS) övervägas. Även direkt stöd för att stärka anti-korruptionsarbetet bör övervägas.

Resultat: Ökad kapacitet i det civila samhället i att utkräva ansvar och öka medvetenheten om mänskliga rättigheter

Bedömning av målpuppfyllelse		Bedömning av insatsportföljens genomförande
Uppföljningsfrågor	Bedömning 2015	Mål 2019
Bidrar vårt stöd till civila samhällets aktörer till att medborgare får mer kunskap om sina rättigheter?	Vi ser att medborgare fått ny kunskap, särskilt kring mänskliga rättigheter. De har också fått bättre självförtroende att ta bra beslut och i vissa fall vågat ta på sig ledarskapsroller. Det finns färre bevis på att insatserna bidragit till att politiker eller tjänstemän har tagit på sig mer ansvar eller känner sig ansvariga inför medborgarna. ^{xxxviii}	Medborgarna har lärt sig om sina rättigheter och har utvecklat självförtroende och förmåga att hävda dem
Vilken kapacitet har Sidas partnerorganisationer i civila samhället för att driva förändring och utkräva ansvar?	Svenska insatser bidrar till stor del till att bygga kapacitet i civila samhället och hos medborgare, våra partner har fått mer kapacitet och expertis och är bättre utrustade för att mäta resultat och lära. Medborgare har deltagit i demokratiska processer, främst kring konstitutionen. ^{xxxix}	Medborgare och civila samhällets aktörer greppar möjligheter till förbättring och använder sina nya kunskaper för att utveckla sig själva och/eller sina organisationer
Hur bidrar våra partner till politiska och ekonomiska systemförändringar i allmänhet och för barn, unga och kvinnor i synnerhet?	Svenska insatser bidrar till förändringar i politiska, ekonomiska och tekniska system. Våra partner påverkar systemen till viss grad, exempelvis när det gäller förbättrad läroplan för journalister och etiska standarder för medier, men också när det gäller hur den tanzaniska regeringen arbetar och hur medborgare får tillgång till samhällstjänster. Det handlar om upplysning kring sexuella och reproduktiva tjänster och bättre skydd och stöd för utsatta barn och särskilda barndomstolar. Reformen och lagar som skyddar barn, ungdomar och kvinnor har initierats. ^{xl}	Ny öppenhet hos regeringen att tillgodose medborgarnas behov, särskilt de hos kvinnor och unga människor
I vilken utsträckning påverkar/samverkar våra partner med statens aktörer? Leder verksamheten vi stödjer till kollektivt agerande och förändring av sociala normer?	Vi skönjer en förbättring i förhållande mellan våra partner i civila samhället, inklusive medieorganisationer, och staten. Deras expertis efterfrågas och de konsulteras i olika processer. Kvinnor och unga får en möjlighet att delta i beslutstagande och ha en röst. Vi kan också konstatera att partnernas externa kommunikation tycks ha en sammantaget bred räckvidd men att det inte finns några referenser till att sociala normer förändras eller att insatserna leder till kollektivt agerande. ^{xli}	Civila samhällets organisationer och medier påverkar och samverkar mer med statens aktörer samtidigt som kvinnor och ungdomar får mer inflytande.

Ambassadens bedömning är att såväl målpuppfyllelse som insatsportföljens genomförande utvecklas enligt plan. Riktlinjer för ambassadens stöd till civilsamhället utvecklades, och arbeta med att identifiera ny tänkbar samarbetspart för ökat fokus på barnrättsfrågor inleddes. En ny modell för aggregerad resultatuppföljning togs fram under 2015/2016 (se bilaga 1), där förändringsteorin

förtydligades och kvalitativa uppföljningsfrågor identifierades. Rapporterade resultat bygger på detta utvecklade ramverk och den analys av inkomna rapporter som genomförts av en extern expert.

Sverige är en av de främsta givarna till civila samhället i Tanzania och som framgår ovan är resultaten som rör kapacitetsutveckling omfattande och dominerande. Det rimmar väl med vårt uttalade mål att bygga kapacitet som en förutsättning för aktion men kan också vara en broms om relationerna till våra andra mål inte är tydliga och om kollektivt agerande inte är en viktig del i organisationernas planer. Även om det finns bevis för att våra partners gärna jobbar genom andra^{xlii} så är det vidare viktigt att se hur det kollektiva agerandet kan stärkas. Exempelvis arbetar Femina HIP genom andra organisationer för att få en vidare distribution av sin ungdomstidning. Legal and Human Rights Center arbetar med journalister för att öka bevakningen av mänskliga rättigheter och är sekretariat för en sammanslutning av 17 organisationer som övervakade val under perioden med hjälp av ICT. Restless Development har arbetat på tio högskolor/universitet för att nå nya ungdomsgrupper vilket lett till att 14 ungdomsleda nätverk bildats vilka i sin tur utbildar och mobiliserar unga människor.^{xliii}

Som framgår i avsnittet ovan om ändrade förutsättningar fortsätter det civila samhället att verka i en svår och nyckfull politiserad miljö, som i mycket präglas av själv censur och marginalisering av framför allt barn, unga och kvinnor. Möjlighet till ansvarsutkrävande är i praktiken svagt, vilket också reflekteras i de blygsamma resultaten när det gäller att politiker och statliga institutioner känner sig ansvariga inför medborgarna^{xliiv}. Här finns dels synergier till arbetet med att öka statens kapacitet, dels viktiga lärdomar att ta fram i dialog med våra CSO partners när de utvecklar sina strategier.

Den identifierade förändringsteorin kan komma att utmanas, om den negativa trenden kring demokratisk utveckling med krympande utrymme för det civila samhället fortsätter och förstärks, vilket kommer att influera våra partners möjligheter att utöva sin verksamhet som planerat.

3. Synergier med andra strategier

Ambassaden arbetar operativt med synergier främst med forskningsstrategin (där genomförande av det bilaterala forskningssamarbetet med Tanzania är delegerat till ambassaden). Bland annat sambereds nu en insats kring innovation och klusterutveckling. Det finns även flera synergier med strategin för regionalt Afrika, inte minst kring konkreta insatser som Trade Mark East Africa (TMEA), samt även med globala strategier, där t ex Sidas stöd till Global Partnership for Education (GPE) väl matchas av ambassadens roll som så kallad Supervising Entity för GPE i Tanzania, och det bilaterala stödet till UNDP och globala stöd till olika FN-organ (t ex UNESCO kring lokalradio) är två exempel.

Även garanti-instrumentet har en viktig roll i portföljen, inte minst på energissidan och potentiellt även för jordbrukssatser. Ambassaden håller sig uppdaterad kring de humanitära insatserna rörande flyktingar till Tanzania från Burundi, samt har en viss information om de svenska civilsamhällesstöden i Tanzania.

Utbetalt belopp inom andra anslagsposter som gick till landet/regionen 2015:	74 MSEK
Humanitära insatser, ap. 1	3.9 MSEK
Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället, ap. 5	14.2 MSEK
Forskningssamarbete, ap. 32	55.9 MSEK
Garantier	0 MSEK

4. Givarkontext

Statistiken i tabellen nedan är från 2014, d.v.s. det år Sverige höll inne utbetalning av budgetstöd, vilket därmed radikalt påverkade utbetalat belopp under det året. Normalt är Sverige femte-sjätte största givare totalt sett, och näst största givare (efter UK) inom EU.

Biståndets totala andel av statsbudgeten 2014/15 var 18,6% (gåvor och mjuka lån) ^{xlv}	Sveriges andel av totala biståndet (ODA) till Tanzania 2014 utgjorde 2,04 % ^{xlvi}
Nytt ramverk för biståndsdiallog och samverkan är under utveckling	Ingen gemensam EU strategi
De fem största givarna 2014 var (i fallande storleksordning): World Bank (IDA), US, UK, Globala fonden och African Development Bank ^{xlvii}	Sverige var 2014 den 14:e störste givaren totalt ^{xlviii} Av EU MS var Sverige 2014 fjärde största givaren

Tanzania fortsätter att vara ett land med ett stort antal givare representerade. En existerande ”dialogstruktur” (med ett drygt 20-tal arbetsgrupper) definierar former för dialogen, men har under senaste åren i de flesta sektorer främst varit en plattform för diskussion givarna emellan snarare än tillfälle till dialog med regeringen. Den trend som ambassaden tidigare rapporterat om ökad fragmentering och ”projektifiering” fortsätter och är tydlig i t ex energi- och utbildningssektorerna. Det är också tydligt att ett stort antal givare är aktiva på områden som marknadsutveckling, jobbskapande och yrkesutbildning.

Ett nytt ramverk för biståndsdiallog och samverkan har diskuterats sedan 2011. Denna process har fått ny fart under våren, och en ”faciliteringsprocess” med externa facilitatörer inleds under försommaren. Syftet är att utveckla ett nytt ramverk för samverkan kring utvecklingsfinansiering där även nya aktörer som BRICs och privata sektorns roll återspeglas. Sverige sitter tillsammans med bland annat Världsbanken, DFID, EU, FN och USAI med i referensgrupp för processen.

5. Lärdomar och rekommendationer

Strategin från 2013 innebar en breddning av antal tematiska områden jämfört med tidigare strategiperiod, med större splittring i både portföljgenomförande och dialog (fler insatser, fler aktörer, fler frågor). Breddningen skapar också en risk för sämre genomslag för svensk del. Det har därför varit viktigt att så långt möjligt fokusera inom strategin samt identifiera synergier och insatser som bidrar till flera resultat. Det vore önskvärt att under kommande halvtidsöversyn av strategin se över om antalet teman/områden bör och kan minskas

Genom möjligheten att kunna använda olika finansieringsinstrument (gåvoinstrument såväl som garantier) finns goda möjligheter att samverka med privata aktörer, t.ex. genom ”Power Africa”-initiativet. Ambassaden ser dock behov av att se över erfarenheter av och förutsättningar för garantier och stöd direkt till enskilda privata företag. Ambassadens erfarenhet är att det sannolikt är mer funktionellt att stödja t.ex. ”challenge funds” eller överväga portföljgarantier. Detta innebär också mindre risk för att marknaden snedvrids.

Arbetet med utveckling av uppföljningsfrågor (resultatramverk) för civilsamhällssamarbetena ser vi som mycket intressant, med potential för vidare utveckling och spridning inom Sida som helhet.

5.1 Implikationer för omstyrning av innevarande strategi

Mot bakgrund av den nerdragna ramen 2016 har flera beredningar skjutits upp (inklusive nytt eventuellt stöd till UNDAF och eventuellt nytt budgetstöd), och möjligheten till mer omfattande

justeringar är därmed begränsad under 2016. Justeringar görs dock löpande inom alla områden, både i genomförande av pågående samarbeten (t.ex. förstärkande av miljö/klimat och jämställdhetsaspekter), och i beredning av nya insatser t ex ny insats för att förstärka fokus på barnrättsfrågor i civilsamhällesportföljen. Ett centralt val är att bedöma om det finns utrymme för och är relevant att gå in i en beredning tillsammans med EU av ett nytt och reformerat budgetstöd med fokus på resultat av sektorövergripande reformer för att effektivisera förvaltningen och stärka den offentliga finansiella styrning. Det finns också ett behov av att analysera vidare hur Sverige kan bidra till att stödja den nya regeringens klara prioriteringar gällande ansvarsutkrävande och korruptionsbekämpning.

Bakgrund kring resultatansats för civilsamhällesstöden

Genom att aggregera resultat som rapporteras till oss från våra partner i civila samhället i en databas enligt en meta-integrerad modell baserad på så kallad ”grounded theory”, har ambassaden fått ett helt nytt redskap att rapportera utifrån. Ansatsen är att komma bort från aktivitetsnivån och kunna se hur dessa bidrar till förändringar och hitta bevis på kapacitet och påverkan. Fyra övergripande kategorier för resultat/indikatorer har tagits fram utifrån det teoretiska ramverket tillammans med Sidas human rights based approach, HRBA, och Sidas manual för kapacitetsutveckling. Under dessa har resultat kodats och aggregerats. Samtliga ligger i linje med de olika aspekter av den förändring vi identifierat i operationaliseringen av den svenska resultatstrategin. Resultatprojektet startade som en pilot under 2015 och bygger på rapporter från samarbetsparter i civila samhället 2014. Underlagen och metoder behöver förädlas framöver för att leda till mer rättvisande slutsatser men givet begränsningarna så ger det oss en möjlighet till en ny sammantagen bild av vad våra insatser genom civila samhället bidrar till.

Den förändringsteori vi ser bygger på att när människor känner till att de har rättigheter, och förstår det skydd de har rätt till, så slutar de självcensurera sig själva och ställer krav. Teorin underbyggs av ett antagande om att kollektiva åtgärder är möjliga och att regeringen vill göra det rätta. Den bygger vidare på att när medborgare går samman i solidaritet så kommer de att delta i åtgärder för det gemensamma bästa: dels genom egna insatser, dels genom att sätta press på ansvariga. Baserat på detta kommer de statliga institutionerna och rättsväsendet att praktisera öppenhet och reformera lagar så att de tillvaratar intressena för de mest utsatta grupperna i samhället och investera i grundläggande samhällsservice till medborgarna. Resultatet är att medborgarna i slutänden ska få tillgång till lyhörda offentliga tjänster.

Bilaga 2. Forskningssamarbete¹

- a. Resultatområde 1: Kapacitetsuppbyggnad för forskning främst i låginkomstländer och -regioner^{li}
- b. Resultatområde 2: Global, regional och nationell forskning av relevans för låginkomstländer och -regioner^{lii}
- c. Resultatområde 3: Främjande av forskning som genom innovation kan bidra till fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling^{liii}

Bedömning av:	År	2015
Strategieresultatets måluppfyllelse		
Insatsportföljens genomförande		

Indikatorer	Utgångsläge 2014	Utfall 2015	Det svenska bidraget 2015 ^{liv}	Mål 2015 ^{lv}
a. Antal examinerade doktorander M/K	38	22 (60) 30 % K	100%	107
a. Antal examinerade MSc-studenter M/K	170	48 (214) 36% K	100%	226
b. Antal sakkunnigt granskade artiklar i internationella tidskrifter	484	88 (572)	100%	X
c. Antal innovationskluster med stöd av forskare	9 (70)	4 (13)	100%	X

Måluppfyllelse och implementering

Beträffande kapacitetsuppbyggnaden inom forskning på de tre av Sverige stödda universiteten i Tanzania så har antalet utexaminerade MSc- och PhD-studenter ännu inte nått upp till det uppsatta målet. Resultaten visar att endast 56 % av doktoranderna hade tagit sin examen, emedan ett högre antal, 75 %, av MSc-studenterna avslutade sina studier innan verksamhetsåret slut. Fem procent av det totala antalet studenter har hoppat av. De övriga avser att slutföra sina studier efter avtalsperioden. Av de sistnämnda är 18 doktorander fortfarande berättigade till svenskt stöd och resterande kommer att stödjas av deras respektive universitet.

Den långsamma genomströmningshastigheten beror på olika faktorer såsom tung arbetsbelastning (eftersom studenterna rekryteras bland universitetspersonalen med viss undervisningsplikt), konsultverksamhet, komplicerade upphandlingsregler, bristande handledning, personliga problem och fördröjda utbetalningar till partners av det tanzaniska finansministeriet.

Bildandet av innovativa kluster har gått bra från de åtta företagskluster som bildades 2006 till de 70 kluster som finns idag. Utmaningen har inte legat i att bilda kluster och träna dem i att ta fram affärsplaner utan kopplingen till akademien för kunskapsöverföring och för utveckling och förbättring av kvalitet på varor och tjänster.

Under året har dock fyra kluster initierat samarbete med forskningsinstitutioner bl. Magugu riskluster som samarbetar med Dakawa Research Centre som tagit fram en rissort som är mer motståndskraftig mot torka. Mwenge trähantverkskluster har förutom samarbetet med Fine and Performing Arts inlett samarbete med Entrepreneurship Centre på University of Dar es Salaam. Ytterligare har Fruk- och

grönsaksklustret på Zanzibar inlett samarbete med Karume Institute of Science and Technology som forskar på att ta fram en användbar solcellstork för klustrets produkter. Även Fiskodlingsklustret på Pemba har ett samarbete med Institute of Marine Sciences (IMS) som ska genomföra en studie om hur man på ett effektivt sätt kan torka fisk för att öka försäljningen.

Efter en rad utvärderingar^{lvi} och analys beslutades att Sida skulle ingå nya samarbetsavtal för 2015-2020, med samma tanzaniska partners som tidigare, för att uppnå hållbarhet i systemen. Strategiskt fokus har skiftat från att utbilda tanzaniska forskare i Sverige till att dessa nu själva ska utveckla forskarutbildningar på sina egna institutioner i Tanzania inom relevanta forskningsområden. Detta gör de i samarbete med 30 institutioner på svenska universitet samt Vetenskapsrådet.

Bedömning

Trots förseningar bedöms insatserna i Tanzania ha bidragit till att uppfylla de svenska forskningsstrategiernas mål^{lvii} och kommer att fortsätta göra det inom det fortsatta samarbetet som initierades i juli 2015 med nya mål som är mer anpassade till Sveriges nya strategi för forskning 2015-2021 och den förändrade kontexten in Tanzania.

I Tanzania finns ingen budget för utbildningar som är högre än akademisk grundutbildning förutom i form av löner, tillgång till befintliga byggnader och viss utrustning. Således måste MSc- och PhD-utbildningar finansieras med externa medel. Sverige är en av de få givare som ger långsiktigt och heltäckande stöd till forskarutbildningar med syfte att generera vetenskapligt baserad kunskap för utvecklingen i landet. De institutioner som stöds av Sverige lägger stor vikt vid forskning plats på universitetet och även regeringen ger ett mindre stöd till forskningsmedel.

Även om den tanzaniska regeringen har som mål att 10 % av befolkningen ska ha genomgått högre utbildning 2025 är det inte troligt att så kommer att ske eftersom detta i praktiken skulle innebära en ökning med 7 % (1 107 000 pax) utexaminerade studenter. För att uppnå ett sådant mål skulle Tanzania behöva tredubbla antalet studenter på universiteten. Det är idag oklart hur många av de som genomgår sekundärutbildning som lyckas kvalificera sig till högre utbildning. Minimikravet för antagning till universitet i Tanzania är lägst genomförd högre sekundärutbildning (oftast med ytterligare krav på betygsnivå och diplom). Endast 2 % av alla elever börjar på högre sekundär nivå och ungefär 85 % av dessa fullföljer sina studier. Som har även rekryteringsbasen till forskarutbildningar.

Det förefaller inte troligt att det nationella stödet till forskning och forskarutbildning skulle öka inom den närmaste framtiden. Nationell satsning sker ffa på lägre utbildningar som har bekräftat dålig kvalitet. En sådan satsning kommer längre fram att få implikationer för efterfrågan på högre utbildning och forskning för att generera faktabaserad kunskap och kvalificerad arbetskraft. Med anledning därav är det svenska stödet till att bygga upp forskningskapacitet inom lärosäten för högre utbildning fortfarande av största vikt.

ⁱ Med bland annat Kaberuka som facilitator

ⁱⁱ AECF TZAW Annual Report – July 2014 to June 2015 page 33

ⁱⁱⁱ AECF TZAW Annual Report – July 2014 to June 2015 page 33

^{iv} AECF TZAW Revised Logframe – August 2015

^v AMDT Draft Strategy

^{vi} Tanzania Agriculture Development Bank, Tanzania Bank för Jordbruksutveckling

^{vii} Agricultural Markets Development Trust – 51170037 and 51170096

^{viii} Africa Enterprise Challenge Fund – Tanzania Agribusiness Window - 51170036

^{ix} Coffee Farmers Alliance Tanzania

^x Legal and Human Rights Centre (LHRC) - 51170034

^{xi} PINGOs Forum – 32000057

^{xii} Land Tenure Support Programme (LTSP) – 51170038

^{xiii} Data from PO-RALG,

^{xiv} 2015 figures based on total number of enrolled 8,298,282 boys:4,079,906; girls:4,218,376 (PoRALG)

^{xv} Education Zanzibar 320066

^{xvi} Hakielimu insats 51170031, Annual report 2015

^{xvii} TENMET 51170056

^{xviii} ESA draft report presented during JESR sept 2015.

^{xix} 2.2.1: Baseline information is changing (2012: 145.500/112.400). 2.2.2 No information available of number of graduated from vocational training

^{xx} Report ESDR 2013/2014

^{xxi} Presenterades i Education Sector Performance Report för 2013/2014

^{xxii} Baserat enbart på FSDT rapportering, Plus ID 32000084, Business Plan Juli 2014 – Juni 2015

^{xxiii} Gäller för budgetåret 2014/15

^{xxiv} Sverige gjorde ingen utbetalning till FSDT under budgetåret 2014/15. Den sista närliggande utbetalningen skedde i juni 2014, vilket innebär att svenska medel utbetalades under 2014/15 men har tillräknats det svenska bidraget under året 2013/14.

^{xxv} Number of young people that accessed business development or employment schemes, training and services, entrepreneurship and career development. Restless Development Annual Report April 2014 to March 2015 page 3

^{xxvi} Mobiloperatörer som Vodacom, Tigo, Airtel etc.

^{xxvii} Data från Finscope 2013 som finansieras av FSDT. Siffran inkluderar bank/icke-bank formella och informella produkter and mekanismer.

^{xxviii} FSDT performance report October to December 2015.

^{xxix} FSDT performance report October to December 2015.

^{xxx} Economic Growth Working Group annual report 14/15.

^{xxxi} Economic Growth Working Group summary report for mid-term review 14/15

^{xxxii} Public Private Development Partnerships, Partnerskap mellan allmänna och privata sektorn för utveckling

^{xxxiii} Building Coffee farmers' alliances in Tanzania (CFAT), Plus ID 51170058

^{xxxiv} AECF REACT 51170062

^{xxxv} En av de främsta orsakerna till informell ekonomi är brist på formell sysselsättning, dvs att inte tillräckligt många formella arbeten skapas i en ekonomi. Andra orsaker kan vara problematiska regelverk, rättsosäkerhet och förvaltningsproblematik inklusive korruption, brist på information kring formalisering och registrering, och brist på sociala skyddsnet etc.

^{xxxvi} Vi är inte helt klara på varför trenden är så kraftigt nedåtgående just 2014, då valet hösten 2015 ännu inte hållits och formationen av oppositionens allians UKAWA å andra sidan borde tyda på ett hälsosamt ökat politiskt spelrum snarare än minskad politisk stabilitet. Det är möjligt att indexet påverkas av distabilitet och ökad terrorism i regionen men troligen mer på skattningar kring handel och investeringsklimat.

^{xxxvii} Evaluation of Tanzania UNDAF 2011-2016, sidor 45-51xx

^{xxxviii} "Aggregating the results that arise from Sida's investment in Tanzanian Civil Society in 2014", sidan 8

Totalt 136 referenser till resultat som rör ny kunskap.

^{xxxix} Ibid, sid 7

Av 1003 kodade referenser till resultat i databanken härrör 306 till förändringar i individuell prestation av personer eller organisationer

^{xl} Ibid, sid 7

Totalt 102 referenser till resultat som rör systemförändring

^{xli} Ibid, sid 7

Totalt 125 referenser till resultat som rör påverkan och relationer med staten

^{xlii} Ibid, sid 21 (71 referenser)

^{xliii} Ibid, sid 22

^{xliv} Ibid, sid 52-54

^{xlvi} IMF

^{xlvi} OECD:s International Development Statistics (IDS) online databas

^{xlvi} OECD:s International Development Statistics (IDS) online databas

^{xlvi} OECD:s International Development Statistics (IDS) online databas

^{xlvi}

ⁱ Resultaten har uppnåtts i samarbete med fyra tanzaniska institutioner University of Dar es Salaam (75000515), Muhimbili University of Health and Allied Sciences (75000516), Ardhi University (75000520) och Tanzania Commission of Science and Technology (75007379).

ⁱⁱ De specifika resultaten i strategin är:

- Fler samarbetsländer har kapacitet att självständigt genomföra forskarutbildningar och bedriva forskning av hög kvalitet.
- Fler kvinnor genomgår forskarutbildning och bedriver forskning.
- Stärkta förutsättningar och stärkt förmåga hos nationella och regionala forskningsaktörer att delta i internationell forskning och forskningsdialog.
- Fler samarbetsländer och regionala forskningsaktörer har kapacitet att formulera och

genomföra såväl nationella som regionala forskningsstrategier.

- Fler samarbetsländer och regionala forskningsaktörer har ökad kompetens och stärkt infrastruktur för vetenskaplig kommunikation.
- Stärkt förmåga hos universitet i samarbetsländerna att kommunicera forskningsresultat som kan vara till nytta för samhällets utveckling.

^{lii} De specifika resultaten i strategin är:

- Fler utvecklingsrelevanta forskningsresultat vid internationella och regionala forskningsorganisationer samt vid universitet i samarbetsländerna.
- Ökat genomslag för ett jämställdhetsperspektiv i forskningen.
- Resultat från relevant internationell forskning får ökat genomslag i nationell och regional forskning.
- Resultat från nationell och regional forskning får ökat genomslag i internationell forskning.

^{liii} Specifika resultat är:

- Fler kontaktytor, nätverk och samarbeten etablerade mellan aktörer från forskningsinstitutioner å ena sidan, och näringsliv, myndigheter och civilsamhälle å den andra.
- Förbättrade förutsättningar för forskare att utveckla innovativa idéer med potential att bidra till framväxandet av nya produkter och tjänster som bidrar till minskad fattigdom och ett hållbart samhälle.
- Förstärkning av universitetens roll och bidrag till innovationsprocesser och -system.

^{liv} Det finns inget sektorstöd till forskning och således inte heller någon systematisk insamling av nationella data med indikatorer. Siffrorna i angivna för denna rapport berör huvudsakligen det svenska stödet.

^{lv} Antalet antagna PhD-studenter var totalt 125 emedan endast 107 förväntades avsluta sina studier i juni 2015.

^{lvi} [Evaluation of Swedish Research Cooperation with Tanzania 2009-2013; Tracing research capacities in Tanzania; Assessment of Quality Assurance Systems for Postgraduate Programmes in Tanzania and Mozambique;](#)

^{lvii} 2010-2014 och 2015-2021